บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการผลิตและการใช้ครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลจากสถาบันผลิตครูระดับปริญญาตรี และสถาบันการใช้ครูอีก ๑๒ เขต เพื่อให้ได้ข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้คือ

๑. ศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตครูและการใช้ครูสังคมศึกษา

๒. สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปสัมภาษณ์คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ และคณบดีคณะครุศาสตร์ หรือ รองอธิการบดี หรือ อธิการวิทยาลัยครู เป็นแบบให้ตอบอิสระ(๑) เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร ,อาจารย์ผู้สอนวิธีสอนการเรียนการสอนและการติดตามผลในสถาบันผลิตครูนั้นๆ โดยได้นำไปทดสอบและสัมภาษณ์กับสถาบันผลิตในกรุงเทพมหานครครั้งละ ๑ แห่ง โดยแต่ละครั้งได้นำแบบสอบถามนั้นมาวิเคราะห์คำตอบเพื่อที่จะปรับปรุงข้อบกพร่องเพื่อนำมาใช้ในการวิจัยต่อไป

ในการดำเนินการวิจัยได้นำไปสัมภาษณ์คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ และคณบดีคณะครุศาสตร์ หรือรองอธิการบดี หรืออธิการวิทยาลัยในสถาบันผลิตครูสังคมศึกษาระดับปริญญาตรีรวม ๑๒ สถาบันซึ่งได้แก่มหาวิทยาลัย ๖ สถาบัน(ยกเว้นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) และวิทยาลัยครู ๖ สถาบัน

๓. สร้างแบบสอบถามครั้งที่ ๑

๓.๑ สร้างแบบสอบถาม ๓ ชุดสำหรับตัวอย่างประชากร ๓ กลุ่มเพื่อทดสอบครั้งที่ ๑ คือ

๑. แบบสอบถามชุดที่ ๑ สำหรับกลุ่มผู้ผลิต

๒. แบบสอบถามชุดที่ ๒ สำหรับกลุ่มผู้ใช้(ผู้บริหารโรงเรียน)

๓. แบบสอบถามชุดที่ ๓ สำหรับกลุ่มผู้ถูกใช้คือครูสังคมศึกษา

แบบสอบถามแต่ละชุดเป็นแบบให้ตอบอิสระ (Open End) เพื่อนำความคิดมาเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถาม

๓.๒ นำแบบสอบถามชุดที่ ๑ ไปทดสอบกับประชากรนอกกลุ่มซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนวิธีสอน ๔ คนใน ๑ มหาวิทยาลัย

๓.๓ นำแบบสอบถามชุดที่ ๒,๓ ไปทดสอบกับประชากรนอกกลุ่ม ๑๐ โรงเรียนคือผู้บริหาร ๒๐ คน และครูสังคมศึกษา ๔๐ คน

๔. สร้างแบบสอบถามครั้งที่ ๒ สำหรับประชากร ๔ กลุ่ม ดังที่ปรากฏในข้อ ๓.๑ เพื่อทดสอบครั้งที่ ๒ ต่อไป

๔.๑ นำแบบสอบถามแบบปลายเปิดครั้งที่ ๑ มาสรุปแก้ไขข้อบกพร่องแล้วสร้างเป็นแบบสอบถามชุดที่ ๒ โดยแบ่งออกเป็น ๓ แบบคือแบบให้เลือกตอบ , แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบให้เลือกตอบ

พร้อมทั้งสร้างแบบสอบถามชุดที่ ๔ คือ สำหรับกลุ่มผู้รับบริการซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

๔.๒ นำแบบสอบถามครั้งที่ ๒ ไปทดสอบกับประชากรนอกกลุ่มดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ ๑ ไปทดสอบกับอาจารย์ผู้สอนวิธีสอน ๔ คนในสถาบันผลิตครู ๑ สถาบัน แบบสอบถามชุดที่ ๒,๓,๔ ไปทดสอบกับประชากรนอกกลุ่มโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ๘ คน ครูสังคมศึกษา ๑๖ คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ๑๐ คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ๑๐ คน

๕. สร้างแบบสอบถามครั้งที่ ๓

๕.๑ นำแบบสอบถามครั้งที่ ๒ มาทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำมาแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆเพื่อให้สมบูรณ์ และรัดกุมยิ่งขึ้น เพื่อสร้างแบบสอบถามที่จะใช้จริงเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

๕.๒ นำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรจริงที่เลือกไว้ โดยมีกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ๔ กลุ่ม

ลักษณะของตัวอย่างประชากร ๔ กลุ่ม คือ

๑. กลุ่มผู้ผลิต คือ อาจารย์ผู้สอนวิชาวิธีสอน ในสถาบันผลิตครูสังคมศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ๖ แห่ง และที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ๖ แห่ง รวม ๑๒ คน

๒. กลุ่มผู้ใช้ คือ ผู้บริหารในโรงเรียนสายสามัญ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ๑๒ เขต ได้แก่ ผู้อำนวยการ และ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือ อาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่าย วิชาการ ๑๔๐ คน กับ หัวหน้าสายวิชาสังคมศึกษา ๗๐ คน

๓. กลุ่มผู้ถูกใช้ คือ ครูสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๒๘๐ คน

๔. กลุ่มผู้รับบริการ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทละ ๑๔๐ คน รวม ๒๘๐ คน

กลุ่มตัวอย่าง ประชากร กลุ่มผู้ใช้ ผู้ถูกใช้ และ ผู้รับบริการ เป็นตัวอย่างประชากร ในโรงเรียนสายสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ ๑๒ เขตการศึกษา จำนวน ๗๐ โรงเรียน โดยมีวิธีการเลือกและสุ่มจากเขตการศึกษา ๑๒ เขต โดยมีวิธีการดังนี้

๑. สุ่มจังหวัดในแต่ละเขตการศึกษา มาเป็นจำนวนร้อยละ ๒๐ ของจำนวนจังหวัดในแต่ละเขตนั้น

๒. สุ่มอำเภอในแต่ละจังหวัด ที่สุ่มได้ในข้อ ๑ มาเป็นจำนวนร้อยละ ๕๐ ของจำนวนอำเภอในจังหวัด

๓. แต่ละอำเภอที่สุ่มได้ ในข้อ ๒ ให้สุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมาอำเภอละ ๑ โรงเรียน

๔. ผลของการสุ่มตัวอย่างประชากร

๔.๑ จังหวัดที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากร

เขตการศึกษา ๑ : จังหวัดนนทบุรี , กรุงเทพมหานคร

เขตการศึกษา ๒ : จังหวัดยะลา

เขตการศึกษา ๓ : จังหวัดชุมพร

เขตการศึกษา ๔ : จังหวัดภูเก็ต

เขตการศึกษา ๕ : จังหวัดเพชบุรี

เขตการศึกษา ๖ : จังหวัดสิงห์บุรี

เขตการศึกษา ๗ : จังหวัดพิษณุโลก , อุตรดิตถ์

เขตการศึกษา ๘ : จังหวัดเชียงใหม่

เขตการศึกษา ๙ : จังหวัดขอนแก่น

เขตการศึกษา ๑๐ : จังหวัดอุบลราชธานี

เขตการศึกษา ๑๑ : จังหวัดบุรีรัมย์

เขตการศึกษา ๑๒ : จังหวัดชลบุรี

๔.๒ โรงเรียนที่ใช้เป็นตัวอย่าง จากกรุงเทพมหานครมี

๑. โรงเรียนเบญมราชาลัย
๒. โรงเรียนปทุมคงคา
๓. โรงเรียนทุเทวจักรวิทยา
๔. โรงเรียนโยธินบูรณะ
๕. โรงเรียนวัดชาตุทอง
๖. โรงเรียนวัดราชโอรส
๗. โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร
๘. โรงเรียนวัดบวรนิเวศน์
๙. โรงเรียนวัดราชาธิวาส
๑๐. โรงเรียนวัดสระเกศ
๑๑. โรงเรียนวัดสุทธวาสวิทยา
๑๒. โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุงวิทยา
๑๓. โรงเรียนสวนกุหลาบ
๑๔. โรงเรียนสายน้ำผึ้ง
๑๕. โรงเรียนมัธยมหอวัง
๑๖. โรงเรียนมักกะสันพิทยา

จาก จังหวัดนนทบุรี มี

๑. โรงเรียนสตรีนนทบุรี
๒. โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม
๓. โรงเรียนปากเกร็ดวิทยาลัย

จาก จังหวัดยะลา มี

๑. โรงเรียนคณะราษฎร์บำรุง
๒. โรงเรียนสตรียะลา

จาก จังหวัดภูเก็ต มี

๑. โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากจังจังหวัดชุมพร มี

๑. โรงเรียนศรียานัย
๒. โรงเรียนสะอาดเฉลิมวิทยา

จาก จังหวัดเพชรบุรี มี

๑. โรงเรียนพรหมานุสรณ์
๒. โรงเรียนเบญจเพชรอุทิศ
๓. โรงเรียนท่ายางวิทยา

จาก จังหวัดสิงห์บุรี มี

๑. โรงเรียนสิงห์บุรี
๒. โรงเรียนบางระจันวิทยา

จาก จังหวัดพิษณุโลก มี

๑. โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม
๒. โรงเรียนเฉลิมราชูปถัมภ์
๓. โรงเรียนวังทองวิทยาคม

จาก จังหวัดอุตรดิตถ์ มี

๑. โรงเรียนอุตรดิตถ์
๒. โรงเรียนอุตรดิตถ์รุฬี
๓. โรงเรียนลับแลพิทยา

จาก จังหวัดเชียงใหม่ มี

๑. โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
๒. โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ
๓. โรงเรียนแม่แตง
๔. โรงเรียนแม่ริม
๕. โรงเรียนสันกำแพง
๖. โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม
๗. โรงเรียนสันทรายวิทยาคม
๘. โรงเรียนหางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์
๙. โรงเรียนดอยสะเก็ดพิทยา

จาก จังหวัดอุบลราชธานี มี

๑. โรงเรียนเบญจะมะมหาราช
๒. โรงเรียนนารีนุกูล
๓. โรงเรียนสื่อคำพิทยาญวารินชำนาญ
๔. โรงเรียนเขื่องในพิทยา
๕. โรงเรียนอำนาจเจริญ
๖. โรงเรียนพิบูลมังสาหาร
๗. โรงเรียนม่วงสามสิบอัมพวันวิทยา
๘. โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล

จาก จังหวัดขอนแก่น มี

๑. โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย
๒. โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน

๓. โรงเรียนกัลยาณวัตร ๔. โรงเรียนชนบทศึกษา

๕. โรงเรียนมัญจาศึกษา ๖. โรงเรียนบ้านไผ่

๗. โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม ๘. โรงเรียนหนองเรือ

จากจังหวัดบุรีรัมย์

๑. โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ๒. โรงเรียนกระสังพิทยาคม

๓. โรงเรียนนางรอง ๔. โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม

๕. โรงเรียนลำปลายมาศ

ลักษณะแบบสอบ แบ่งเป็น ๔ ชุดสำหรับประชากร ๔ กลุ่มดังนี้ :-

๑. กลุ่มผู้ผลิต แบ่งเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒. ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการผลิตครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตอนที่ ๓. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรการผลิตครูสังคมศึกษา

๒. กลุ่มผู้ใช้ แบ่งเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒. ความคิดเห็นที่มีต่อการผลิตและการใช้ครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตอนที่ ๓. ข้อเสนอแนะต่อการผลิตและการใช้ครูสังคมศึกษา

๓. กลุ่มผู้ถูกใช้ แบ่งเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒. ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการผลิตครูสังคมศึกษาและต่อหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตอนที่ ๓. ข้อเสนอแนะต่อการผลิตและการใช้ครูสังคมศึกษา

๔. กลุ่มผู้รับบริการ แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒. ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนสังคมศึกษาและครูสังคมศึกษา

แบบสอบถามแต่ละชุด แบ่งเป็น ๓ แบบ คือ

๑. แบบให้เลือกตอบ (Multiple Choice)

๒. แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating - scale)

๓. แบบให้ตอบแบบอิสระ (Open - end)

(ยกเว้นกลุ่มผู้รับบริการมี ๒ แบบคือแบบที่ ๑ และแบบที่ ๒)

๖. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรทั้ง ๔ กลุ่มจำนวนทั้งสิ้น ๔๑๐ ฉบับ เป็นแบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนวิธีสอนสังคมศึกษา ๔๐ ฉบับได้รับคืนมา ๓๔ ฉบับคิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐๐ แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ๑๔๐ ฉบับได้รับคืนมา ๑๒๗ ฉบับคิดเป็นร้อยละ ๙๐.๗๑ แบบสอบถามหัวหน้าสายสังคมศึกษา ๗๐ ฉบับได้รับคืนมา ๕๙ ฉบับคิดเป็นร้อยละ ๘๔.๒๙ แบบสอบถามครูสังคมศึกษา ๒๘๐ ฉบับได้รับคืนมา ๒๒๒ ฉบับคิดเป็นร้อยละ ๗๙.๒๙ และแบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ๒๘๐ ฉบับได้รับคืนมา ๒๗๗ ฉบับคิดเป็นร้อยละ ๙๘.๙๓

๗. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อนำไปใช้ในการแปลผล โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

๑. แจกแจงความถี่ของคำตอบที่ได้จากแบบเลือกตอบ โดยคิดเป็นร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

๒. แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่าได้กำหนดค่าคะแนนเป็น ๔ ระดับคือ

มากที่สุด มีค่าเท่ากับ ๔ คะแนน
มาก มีค่าเท่ากับ ๓ คะแนน
น้อย มีค่าเท่ากับ ๒ คะแนน
น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ ๑ คะแนน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๔. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยค่าสถิติดังต่อไปนี้

๑. การหาค่าร้อยละ ใช้ในการเปรียบเทียบความถี่ของข้อมูลต่างๆที่เป็นประเภทเลือกตอบ โดยใช้สูตร ค่าร้อยละ = จำนวนผู้ตอบในข้อนั้น หารด้วยจำนวนผู้ตอบทั้งหมด คูณด้วย ร้อย

๒. การหาค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต สำหรับเปรียบเทียบข้อมูลต่างๆที่เป็นประเภทมาตราส่วนประเมินค่า โดยใช้สูตร*

$$\bar{X} = \frac{\Sigma fx}{N}$$

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต

Σfx แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้ค่าเฉลี่ยแล้ว จึงนำมากำหนดอันดับของความคิดเห็น โดยถือเกณฑ์ดังนี้คือ

๓.๕๖ – ๔.๐๐ หมายความว่า เห็นด้วยมากที่สุด

๒.๕๖ – ๓.๕๕ หมายความว่า เห็นด้วยมาก

๑.๕๖ – ๒.๕๕ หมายความว่า เห็นด้วยน้อย

๑.๐๐ – ๑.๕๕ หมายความว่า เห็นด้วยน้อยที่สุด

---

* ประคอง กรรณสูต ,สถิติ ศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู , พิมพ์ครั้งที่ ๕ (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช , ๒๕๒๐), หน้า ๔๑..

๓. การหาค่าเบี่ยงเบนมาตราฐานของข้อมูลแต่ละข้อโดยใช้สูตร [๑]

$$S.D. = \sqrt{\frac{\Sigma fx^2}{N} - \left(\frac{\Sigma fx}{N}\right)^2}$$

S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Σfx แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

๔. จากนั้น จึงแปลความหมายค่าสถิติ ที่ได้แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

[๑] ประกอง กรรณสูตร, เรื่องเดิม , หน้า ๕๑.